

Trotjänarinnan Eva Maria Olovsdotter, Remmarn, f. 1816. Hon var av lapsk härstamning och kom att stanna livet ut i Remmarn.

Finnar anlade Remmarn

Byn Remmarn drygt fyra mil från kyrkbyn ligger i nordvästra delen av socknen mot lappmarksgränsen vid asfalterad väg, som förbinder länsväg 352 med Åsele. I byn och dess omgivning har inlandsisen skulpterat en landskapsbild, som är något av det vackraste man kan finna. Den kräsne naturdyrkaren kan här beskåda Remmarsjön och strax väster om den Västremmarsjön. Några hundra meter söder om Remmarsjön ligger Sandsjön med sina sandstränder. Därtill finns ett antal småtjärnar i omgivningarna. Vänder man blicken åt väster, så reser sig det mäktiga bergsmassivet Gammeltratten assisterad av Björnstegan med sin skarpa silhuett, och åt norr ligger det massiva Remmarberget. Sjösystemet tar emot tillflöden från bl. a. Häggsjöbäcken och avvattnas av Remmarån.

Till den långsträckt åsen mellan Remmarsjön och Sandsjön är byns huvudsakliga bebyggelse förlagd. Här anses också att de första nybyggena skall ha brutits. Och på norra sidan om sjön och under Remmarberget ligger tvillingbyn Östansjö, även den delvis av äldre ursprung men yngre än Remmarbyn. Östansjö med sitt söderläge bör vara ett sannskyldigt växthus. Namnet Remmarn lär härledas av ordet remmar = låga sandåsar eller sandbankar vid sjön.

Fram till år 1825 tillhörde Remmarn Åsele socken och därefter Fredrika socken för att år 1866 föras över till Björna socken. Samma sak gäller för byarna Aspsele, Södra Krokvattnet (Klubben) samt Stavarsjö.

Åsele lappmark var indelat i ett antal lappskatteländ, och inom varje sådant vistades vanligen en lappfamilj, som betalade en mindre skatt till kronan. De lappskatteländ, som gränsade till Björna var Pehr Perssons landet (Tällvattenslandet), Stawars Jaur's landet, Arvid Nilssons landet och Arvid Waniks landet. Remmarn låg på Stawars Jaur's landet, som i mitten på 1700-talet innehades av lappen Hans Hansson.

Före nybyggenas tillkomst i mitten på 1700-talet var övre delen av Björna socken ett folktomt område med många mil till Åsele, Fredrika och de äldre byarna i Björna. På dessa väldiga områden vandrade lapparna med sina renhjordar sedan århundraden, troligen mer än tusen år, ner till vinterbeteslanden vid Remmarn, ner mot Locksta och ända ner till kustlandet vissa år. Liksom i våra dagar var det lappbyarna i Vilhelmina som flyttade till dessa trakter. Mer om lapparna i ett senare kapitel.

I Remmarn liksom på andra ställen i landet, där lapparna haft sina flyttningvägar och vinterbetesland, var det vanligt, att de begravde sina döda på en holme – »likholme» – i närmaste sjö för att senare på vinterföre frakta den avlidne till kyrkplatsen för begravning. I Remmarsjön finns även en dylik holme, som användes i liknande syfte. Begravningen förrättades sedan i Åsele.

Flera stenåldersverktyg har upphittats i Remmarn, bl. a. fann den nu avlidne skogstjänstemannen Albert Nyström en pilspets av kvartsit. Likaså har en skafthålsyxå upphittats. Dessa fynd ger belegg för att platsen varit besökt för flera tusen år sedan av det s. k. jägarfolket.

Remmarn har alltid räknats ha goda fiskevatten, och det omvittnas, att redan i mitten på 1500-talet fiskade bönder från Hädanberg i Remmareträsk.

Som det framhållits på annat ställe, uppmuntrade staten folk att bli nybyggare genom att ge dem vissa s. k. frihetsår, dvs. skattefrihet under ett visst antal år och dessutom att bli befriade från utskrivning till soldat och båtsman. Frihetsåren var vanligen 10–15 år men kunde ibland uppgå till 40 à 50 år. Detta lockade naturligtvis och hade även åsyftad verkan.

Genom syneförrättning 1753 på lappen Hans Hanssons skatteländ utröntes lämpligheten av att upparbeta ett nybygge i Remmarn. Året därpå meddelades vid ting i Åsele tillstånd för bröderna Nils Nilsson, f. 1731, och Per Nilsson, f. 1734, att ta upp detta nybygge. De åtföljdes av sin far Nils Andersson, f. 1703. De var av finsk härstamning. Efter landshövdingens tillstånd medgavs bröderna 15 frihetsår, vilka gick ut 1769.

Bonden *Sven Olov Svensson*, *Remmarn*, f. 1848, d. 1920, med hustrun *Johanna Katarina*, f. 1841, d. 1929.

Var detta första nybygge togs upp i Remmarn är svårt att avgöra. Enligt vad de gamle i Remmarn berättat skall det ha legat på Albin Olssons hemman mellan Remmarsjön och Sandsjön.

År 1763 upptogs ett andra nybygge av Jonas Ersson, f. 1736, och Nils Ersson. De torde ha varit bröder och uppges härstamma från Björna. De beviljades 17 frihetsår. Jonas Ersson torde ha varit far till remmarbonden Erik Jonsson, vars ättlingar ännu finns i Remmarn. Det torde f. ö. vara denne som kallades för »Remmargubben» – slog åder och stämde blod!

Nybyggaren Per Nilsson flyttade snart nog till Tegelträsk, där han 1759 fick tillstånd att anlägga ett nybygge. Brodern Erik Nilsson stannade dock kvar till i mitten på 1770-talet, då han 1776 sålde nybygget (hemmanet) till förre gästgivaren Nils Winter från Bredbyn och drängen Christoffer Persson. Nils Nilsson flyttade därmed från byn. Winter stannade ej mer än tre år i Remmarn, då han flyttade till Aspsele och som den förste där tog upp ett nybygge. Nils Winter sålde sitt halva hemman 1779 till kronobåtsman Sven Jonsson-Hastig-Glad från Själevad för 100 riksdaler specie. Den andra halvan av hemmanet hade köpts av Jon Andersson, f. 1759, och hans hustru Ingeborg Persdotter, f. 1757.

Nämnde Sven Jonsson, f. 1738 i Själevad, antogs 1760 till båtsman i rote 102:2 med båtsmansnamnet Hastig. År 1761 överflyttades han till rote 132:2 och fick då namnet Glad. Han dog 1790.

Beträffande Jon Anderssons ättlingar, så bosatte sig deras son Nils Jonsson, f. 1804, d. 1877, i Hemling. Ättlingarna är många.

Brodern Olov Jonsson, f. 1793, stannade kvar i Remmarn och blev bonde där.

Vid första skatteläggningsen 1772 för åboarna Nils Nilsson, Jonas Ersson och Nils Ersson fick de skatta för 2/20 mantal. Sedan förekom ett antal skattehöjningar.

Framme vid år 1821 fanns följande inbyggare i Remmarn enligt Fredrika församlings husförhörskopia:

Nr 1: Bonden Erik Jonsson, f. 1773, med hustrun Catharina Persdotter, f. 1777, och modern Sara Johansdotter, f. 1742, brodern Johan Jonsson, f. 1783, och många barn.

Bonden Olov Jonsson, f. 1793, enligt ovan, med hustrun Sigrid Håkansdotter, f. 1795, mannens far Jon Andersson, f. 1759, och mor Ingeborg Persdotter, f. 1757, och flera barn.

Bonden Jon Christoffersson, f. 1763, son till den förutnämnde Christoffer Persson, med hustru Magdalena Christoffersdotter, f. 1781, jämte mannens mor Märta Christoffersdotter, f. 1740, och flera barn.

Bonden Christoffer Salomonsson, f. 1785, modern Sigrid Olovsdotter, f. 1759, och hustrun Anna Gustafsdotter, f. 1787, jämte flera barn.

Med pigor och drängar fanns 44 personer i byn 1821.

Från 1853 kan följande personer nämnas:

Salomon Christoffersson, f. 1813, son till den förutnämnde Christoffer Salomonsson, jämte Brita Lisa Nilsson, f. 1819.

Bonden Jonas Jonsson, f. 1807, son till den förutnämnde Jon Christoffersson med hustrun Sara Lisa Johansdotter, f. 1835, och barn.

Bonden Lars Ersson, f. 1817, med familj.

Bonden Olov Jonsson enligt ovan och sonen, hans efterträdare bonden Jonas Olofsson, f. 1826, med hustrun Märta Cajsa Johansdotter, f. 1831, och barn.

Jakob Persson, f. 1826, med familj.

Bonden Sven Svensson, f. 1824, med hustrun Catharina Ingeborg Olovsdotter, f. 1823, vilken var dotter till bonden Olov Jonsson härovan. Familjen hade flera barn, bl. a. sonen Sven Olof Svensson, f. 1848, vilken blev bonde i byn.

Befolkningen hade nu ökat till 79 personer.

Vid avvittringen 1858 bildades två hemman, varvid Remmarn skattelades till 1 mantal och Östansjö till 47/48 mantal. Remmarn, som redan var uppodlat, fick full skatt fr. o. m. 1867, men Östansjö fick 32 frihetsår under tiden 1865-1897. Laga skifte ägde rum 1869-1873. Därefter utvecklades byn snabbt. Hemman klövs och nya gårdar kom till.

Bonden Sven Olov Persson, f. 1844, d. 1915, och hans hustru Kajsa Märta, f. 1841, d. 1900.

Byn hade emellertid redan på 1850-talet kommit väl igång. Man kunde t. ex. så upp till 12 tunnor korn och hade 7-8 hästar, ett 30-tal kor och många ungnöt och får. Jakt och fiske hade också sin betydelse för byn. Vid samma tid fanns skvaltkvarn, kanske flera, samt husbehovssåg i Remmarån.

Under perioden 1900-1911 fanns bl. a. följande personer i byn: Bonden Sven Olof Persson, f. 1844, med hustrun Kajsa Märta Jonsdotter, f. 1841, och flera barn.

Deras son bonden Sven Olof Sjögren, f. 1875, med hustrun Selma och John Erling, vilka nu inneha föräldrarnas hemman. Sven Olof Sjögren övertog f. ö. hemmanet efter sin svärfar Salomon Sjöberg härnedan. Då Sven Olof Sjögren gifte sig med hustrun Selma den 11/10 1900 hölls ett riktigt storbröllop, som räckte i dagarna sex. En nu avliden 90-årig kvinna, som var piga på bröllopsgården, berättade att det var ett stort antal gäster från när och fjärran, som åt, drack och bodde där hela tiden. Mat saknades inte, ty flera djur hade slaktats, och dryckjom var det lika gott om, ty värden hade tagit hem ett brännvinsfat på 350 liter och dessutom vin, konjak och annat drickbart. Brännvinsfatet var så stort, att dörren till häbret, där fatet placerats, måste utvidgas. Spår efter detta bär häbret ännu vittne om. Hon berättade vidare, att varje dag fylldes en kopparså på 50 liter med brännvin. Men det var inget bråk, allt gick lugnt tillväga. Trött blev man givetvis, då det dansades natt efter natt till musik av spelmän från Uddersjö och Fredrika. Se det var ett bröllop att minnas!

Andra inbyggare var arrendator Jonas Viktor Svensson, f. 1874, med hustrun Ida Kristina Eriksdotter, f. 1877, och barn.

Bonden Sven Olof Svensson, f. 1848, med hustrun Kajsa Johanna Johansdotter, f. 1841, och barn. Mågen bonden Johan August Norberg, f. 1870 i Nordanås, med hustrun Emma Ingeborg Katarina Svensdotter, f. 1877, övertog sedan hemmanet. Kvar i Remmarn är deras barn Johan Norberg, Albert Norberg och Ingrid Norberg.

Bonden Salomon Sjöberg, f. 1845, med hustrun Kristina Maria Pålsdotter, f. 1853, och barn.

Bonden Jonas Hedberg, f. 1872, med hustru Elisabet Justina Sjöberg, f. 1878, och barn.

I Östansjö by bodde bl. a. Jonas Olof Sjölund, f. 1855, med hustrun Märta Kajsa Svensdotter, f. 1853, och barn. Hon var f. ö. syster till Sven Olof Svensson härövan.

Arrendator Jonas Helmer Edin, f. 1879, med hustrun Anna Amalia Svensdotter, f. 1877, och barn.

Arrendator Jonas August Jonsson, f. 1859, med hustrun Eva Maria Winter, f. 1858, och barn.

Bonden Erik Adolf Holmlund, f. 1851, med hustrun Anna Matilda Paulsdotter, f. 1846, och barn.

Bonden Gustav Adolf Holmlund, f. 1860, med hustrun Märta Matilda Sjöberg, f. 1870, och barn.

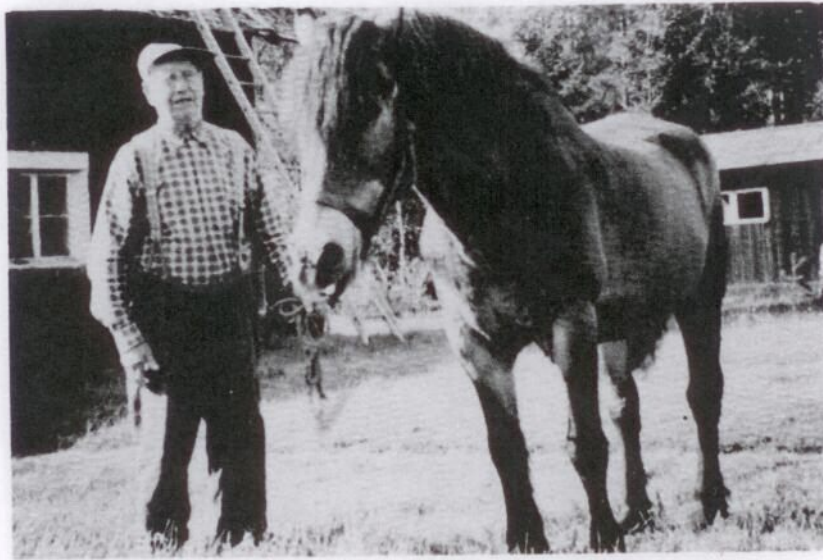
Skomakaren Johan Karlsson, f. 1851, med hustrun Sofia Lovisa Paulsdotter, f. 1862. De hade stor familj.

Under denna period fanns som högst 122 personer i Remmarn och 84 personer i Östansjö.

För att ta dagsläget 1974 finns nu i Remmarn sex hemmansägare och i Östansjö fyra hemmansägare. Mo och Domsjö AB äger åtta hemmansskogar i de båda byarna, och två bönder har skogen kvar. Två torp finns. Sammanlagt finns i de två byarna 35 hushåll med 105 familjemedlemmar. Inga hästar finns men däremot tillsammans 21 kor jämte ungnöt. Skola fanns i byn under många år, men sedan vårterminen 1969 får eleverna skjutas till Hemling och centralskolan i Björna stationssamhälle.

Eget kraftverk hade byn åren 1919–1955, och den nya Åselevägen blev färdig 1936.

Huvudnäringen har varit skogs- och flottningsarbete, kompletterat med betydande avkastning från jordbruk och boskapsskötsel. Skogsarbete har det alltid funnits gott om, då både domänverket och Mo och Domsjö AB under årens lopp haft stora skogsavverkningar. Det har berättats författaren som en kuriositet, att i mitten av 1800-talet, då ett skogsbolag behövde stora bjälkar till fabriksbyggnader efter kusten, så avverkades dessa i trakten av Solskensberget, som ligger på norra sidan av Remmarvägen. Dessa bjälkar var 30

Bonden Jonke Hedberg, Remmarn, f. 1872, d. 1965. Fotot visar två åldringar, en 90-årig man och hans 35-åriga häst.

fot långa och 12 tum i fyrkant. Stockarna kördes ner till Flärkån och flottades vidare efter Gideälven till Husum. Och köraren var en smålänning, som körde med en oxe! Det är ju smått otroligt, men remmarbor går i godo för att det är sant. Resterna efter smålänningens koja lär ännu finnas i Solskensberget.

Vidare talas det om en ryss, som efter 1808-1809 års krig bosatte sig i byn. Helt gripet ur luften torde detta icke vara, då liknande historier berättas från andra byar. På annat ställe talas om ryssen Erik Sundbom, som slutade sina dagar i Brattby.